

Päivi Varpasuo

Päivi Varpasuo (1945 - 2003) Valtiotieteiden maisteri, kunnallispolitiikan taitaja, tasa-arvoasioiden edistäjä, kansanedustaja

Vanhemmat: maanviljelijä Eero Olavi Varpasuo ja opettaja Hilja Annikki o.s. Wallentin

Työkokemus: Kesätoimittaja sanomalehti Luoteis-Uusimaassa 1960-luvun lopulla, useita eri tiedotusvirkoja Espoossa, joista viimeisimpänä kaupungin tiedotuspäällikkö 1970-luvun alkuvuosina, Suomen Kunnallisliiton tiedotuspäällikkö 1975 – 1993, kokoomuspuolueen kansanedustaja 1985 – 1995, Suomen Kuntaliiton erityisasiantuntija 1995 - 2001

Eduskuntatoiminta, jäsenyys eduskunnan toimielimissä:

- Suuren valiokunnan jäsen 1985 - 1994
- Laki- ja talousvaliokunnan jäsen 1985 - 1990
- Puolustusasiainvaliokunnan varajäsen 1987 - 1989, 1990
- Sivistysvaliokunnan varajäsen 1987 - 1989
- Perustuslakivaliokunnan jäsen 1991 - 1994
- Hallintovaliokunnan varapuheenjohtaja 1991 - 1994
- Pohjoismaiden Neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäsen 1991
- Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston jäsen 1991 - 1994
- Eduskunnan palkkavaltuuskunnan jäsen 1985 - 1991
- Euroopan parlamentin ja Suomen eduskunnan yhteiskomitean jäsen 1993-1994

Muu yhteiskunnallinen toiminta:

Valtiolliset luottamustoimet: presidentin valitsijamies 1988, aluepoliittisen neuvottelukunnan jäsen 1987 – 1990, asuntoneuvoston jäsen 1987 – 1990, maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan tiedotusjaoston jäsen 1987 – 1995, maanpuolustusopetuksen neuvottelukunnan jäsen 2000 - 2003

Kunnalliset luottamustoimet:

Vihdin kunnanvaltuuston jäsen 1969 – 2000, Vihdin kunnanhallituksen varajäsen 1973 – 1976, Vihdin kunnanvaltuuston puheenjohtaja 1977 - 1983, 1985 - 1992, 1998, Vihdin kunnanhallituksen puheenjohtaja 1993 – 1996, Vihdin kunnanvaltuuston II varapuheenjohtaja 1997, 1999, 2000, Helsingin seutukaavaliiton liittovaltuuston jäsen 1981-1984, Helsingin seutukaavaliiton liittovaltuuston I varapuheenjohtaja 1985 – 1992, Uudenmaan liiton hallituksen jäsen 1993 – 2000

Seurakunnalliset luottamustoimet:

Vihdin seurakunnan kirkkovaltuuston jäsen 1975 – 2003, Vihdin kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja 2003, kirkolliskokousedustaja 1986 - 2003

Muita luottamustoimia:

Kansan Raamattuseuran hallituksen jäsen 1979 – 2003, Suomen Lottaperinneliitto ry:n puheenjohtaja 1992
– 2003, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry:n varapuheenjohtaja 1998 – 1999, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry:n puheenjohtaja 2000 – 2003, Naisten Valmiusliitto ry:n hallituksen jäsen 1997 - 1998, varajäsen 1999 - 2002, varapuheenjohtaja 2003, Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry:n puheenjohtaja 2002, Vihti-seura ry:n puheenjohtaja 1983 – 2003, Suomen kotiseutuliiton valtuuston jäsen 1996-2001, Maanpuolustuskoulutus ry:n hallituksen jäsen 2003, Maanpuolustuksen Tuki ry:n hallituksen jäsen 2002 - 2003

Julkaisut:

Kunnallinen tiedottaminen (Varpasuo, Haikonen ja Kivistö) 1977, Kaija Rolig, kuninkaan kulkuri 1997

Kunniamerkit:

Suomen Leijonan I lk ritarimerkki, Sotilasansiomitali, Suomen Kunnallisliiton kultainen ansiomerkki, Maanpuolustusmitali miekkojen kera, Rintamanaisten Liiton ansioristi

Teksti: Pirkko Varpasuo

Kustantaja Eero Ahola:

Määrätietoisien Päivi Varpasuon seurassa viihtyivät vahvat ihmiset!

Päivi Varpasuo toimi yli neljän vuosikymmenen ajan kotipitäjässämme Vihdissä yhteisten asioiden hyväksi, ikään kuin olisi syntynyt hoitamaan kaikkea sitä, mikä edistyäkseen tarvitsee yhteistä voimien ponnistusta. Hän valitsi yliopisto-opinnot linjalta, joka valmensi hänet elämänalueelle, johon hän jo kouluvuosinaan tunsikin vetoa: yhteiskuntaan. Opiskelunsa alkuvaiheessa 1960-luvun lopulla hän toimitti kesät paikallista Luoteis-Uusimaa -lehteä ja sai tässä työssä konkreettista tuntumaa vihtiläiseen elämänmuotoon sen kaikilla osa-alueilla, ei vähiten kunnalliseen toimintaan ja sen poliittisiin kuvioihin.

Kansanedustajaehdokkaaksi Päivi Varpasuo asettui ensimmäisen kerran 1970-luvun alussa. Hän oli saanut jo opiskeluaikanaan vahvan tuntuman myös valtakunnan politiikkaan. Päivi Varpasuo olikin monessa mukana, aikaansaava ja työteliäs kun oli. Hänellä oli energiaa ja tarmoa osallistua myös lukuisten yhteisöjen toimintaan. Vapaa-aikaa viime vuosisadan kolmen viimeisen vuosikymmenen kuluessa hänelle jäi tuskin lainkaan. Vihdin kunnanvaltuuston poliittiset voimasuhteet vaihtuivat ei-sosialistien hyväksi vuoden 1977 alussa. Päivi Varpasuo tuli silloin valituksi valtuuston puheenjohtajaksi ikään kuin itseoikeutettuna uuden koalition edustajana. Kunnallispolitiikka on kompromissien tekoa siinä missä mikä hyvänsä poliittinen toiminta, ja Päivi Varpasuo osasi tämän taidon huolimatta siitä, että hän oli aina päämäärätietoinen ja tahdossaan vahva. Ominaista hänelle

oli, että vahvat ihmiset viihtyivät hänen seurassaan.

Työ, mitä Päivi Varpasuo teki yhteisten asioittemme hyväksi, ei ollut vähäinen, ja se työmäärä, minkä hän antoi kaikille niille yhteisöille, joissa hän keskeisesti toimi, oli merkittävä. Hänen ponnistelunsa poliittisen kentän aktivoimiseksi erityisesti eduskuntavaalien edellä oli mittavaa. Päivi Varpasuo saattoi usein yksin rakentaa laajan vaaliohjelman ja kirjoittaa siitä parissa yössä kokonaisen vaalilehden, jonka hän sitten aamuvarhaisella vei kirjapainoon painettavaksi. Vähäinen ei ollut myöskään se taloudellinen panos, jonka tämä laaja-alainen toiminta häneltä henkilökohtaisesti edellytti.

Päivi Varpasuolle kotipitäjä Vihti kävi kaiken muun edellä. Vaikka hän osallistui monien valtakunnallisten järjestöjen toimintaan niiden avainpaikolla, Vihti ja sen hyvinvoinnin edistäminen oli hänelle aina tärkeällä sijalla. Erilaisten kunnallisten tehtävien lisäksi hänen työnsä painottui seurakunnan toimintaan, ja kolmantena tulee mainita Vihti-seura. Sen puheenjohtajana hän toimi pitkään ja ansiokkaasti. Vihti ja vihtiläiset kiittävät Päivi Varpasuossa sitä vahvaa naisvoimaa, jota pitäjässämme ovat edustaneet ennen häntä saman puolueen saralta 1950- ja 60-luvuilla Saara Forsius sekä työväen kentältä Hilma Kataja. Päivi Varpasuo oli vahva auktoriteetti, joka halusi aina myös vaikuttaa siellä, missä hän toimi. Vastaavaa ei paikallisessa vihtiläisyhteisössämme enää tänään ole havaittavissa.

Päivi Varpasuon opettaja ja hyvä ystävä Hilkka-Maija Virrankoski:

Vihdin vanhan emäseurakunnan Lohjan kauniissa rantamaisemassa alkoi 1950-luvulla Kansan Raamattuseuran toimintana leiririppikoulujen pito kesäisin. Ensimmäiset vihtiläiset nuoret kävivät rippikoulunsa siellä 1960-luvun alkuvuosina. Yksi heistä oli Päivi Varpasuo. Vivamon rippikoulu oli alku kehitykselle, joka myöhemmin johti henkilökohtaisen jumalasuhteen syntymiselle ja uskon tien avautumiselle vuonna 1974. Elämään tuli silloin kokonaan uusi ulottuvuus: hengellinen elämä, joka antoi lujan pohjan kaikelle muulle toiminnalle ja johti moniin uusiin yhteyksiin.

Kun syksyllä 1974 toimitettiin kirkollisvaalit, Päivi oli jo ehdokkaana ja tuli valituksi kirkkovaltuustoon. Siitä alkoi ”kirkollinen ura”, joka kesti elämän loppuun saakka. Vuonna 2003 Päivi oli myös kirkkoneuvoston varapuheenjohtajana. Oman seurakunnan toiminnan lisäksi Päivi osallistui varsinkin Kansan Raamattuseuran toimintaan ja moniin kokouksiin myös eri puolilla Eurooppaa. Karismaattisuuskaan ei ollut vierasta. Kansan Raamattuseuran hallitukseen Päivi valittiin 1979. Tunnustavana kristittynä Päivi osallistui toimintaan myös puhujana sekä omassa seurakunnassa että muuallakin.

Hallinnollinen ura laajentui vuonna 1986 valtakunnalliseksi, kun Päivi tuli valituksi kirkolliskokoukseen Helsingin hiippakunnan edustajana. Tämäkin tehtävä jatkui yhtämittaisesti vuoteen 2003. Kirkolliskokouksessa Päivi pääsi heti ensimmäisessä kokoontumisessa antamaan kannatuksensa pappisviran avaamiselle naisille. Äänestyksessä saavutettiin vihdoinkin tarpeellinen määräänemmistö. Kirkolliskokouksessa käsiteltiin ja päätettiin monia suuria uudistuksia mm. uusi raamatun käänös 1992 ja kirkkolain uudistus 1994. Päivi Varpasuo oli lakivaliokunnan jäsenenä 12 vuotta, niistä neljä varapuheenjohtajana. Hän toimi myös talousvaliokunnassa ja kirkkolain uudistamis- sekä perustevaliokunnissa. Tällainen näköalapaikka hyödytti myös toimintaa omassa seurakunnassa.

Vuonna 1997 Karas-Sanan kustantamana ilmestyi Päivi Varpasuon hengellisestä äidistään kirjoittama elämäkertakirja ”Kaija Rolig, kuninkaan kulkuri”.

Päivi oli kiinnostunut ihmisistä ja hänen oli helppo luoda yhteyksiä rohkeasti erilaisissa tilanteissa. Hän osasi myös panna muut töihin avukseen. Yleensä hänellä oli aina kiire ja puhelin soi jatkuvasti. Kesälomalla oli kuitenkin aikaa omistautua enemmän läheisten ihmissuhteitten hoitamiseen. Vihdin lisäksi hänellä oli toinen kotiseutu. Kerimäellä Puruveden Pajuselän rannalla oli kesämökki, jossa sai rentoutua rauhallisen luonnon keskellä, saunoa, uida, viettää iltaa nuotiolla ystävien kanssa. Sinne Päivi halusi mennä vielä juhannuksena 2003. Sieltä hän palasi ambulanssissa sairaalaan, päivät olivat vähissä.

Meille vihtiläisille, myös ystäville ja osalle omaisiakin, selvisi vasta Päivin siunaustilaisuudessa se suunnaton työmäärä, jonka hän oli tehnyt erilaisissa yhteyksissä Vihdin ulkopuolella. Arvovaltainen vierasjoukko oli kokoontunut häntä saattamaan. Kiitollinen isänmaa: harmaapukuisten lottien kunniakuja, veteraanikuoron laulama ”Oi kallis Suomen maa...”.

Ote Lottaperinneliiton varapuheenjohtaja Raili Malmbergin puheesta Päivi Varpasuon muistotilaisuudessa 1.8.2003:

Päivi oli Lottaperinneliiton perustajapuheenjohtaja, joka johti liittoa niin, että se pienen, innokkaan ja isänmaallisesti virittyneen naisjoukon muodostamasta yhdistyksestä kasvoi hänen ohjauksessaan vahvaksi, valtakunnalliseksi liitoksi, jossa Päivin kuollessa 2003 oli lähes 4000 jäsentä ja 21 paikallisyhdistystä.

Päivillä oli alusta alkaen selvä visio, vahva ja vankkumaton toivo siitä, että Suomen Lottaperinneliitto olemassaolollaan tekisi kunniaa lottille, mutta että se ei jäisi pelkäksi lottiaatteiden museoksi, vaan tähtäisi tulevaisuuteen, siirtäisi lottien henkisen perinnön eläväksi käyttövoimaksi uusille suomalaisnaisten sukupolville ja istuttaisi isänmaallisuuden siemenen ja maanpuolustustahdon hengen myös lottien tyttäriin ja heidän tyttäriinsä.

Päivi sai nähdä istuttamiensa ideoiden ja ajamiensa aatteiden itävän, kasvavan ja tuottavan hedelmää. Hänen yksitoista puheenjohtajavuottaan olivat upean kasvun aikaa niin lottien arvostuksen kasvulle kuin Lottaperinneliiton tavoitteiden saavuttamiselle. Hän sai nähdä lottien arvostuksen aallonpohjan murtuvan ja lähtevän uuteen, väkevään nousuun. Myös Päivin suuri unelma Lotta Svärd –järjestön historian kirjoittamisesta lähti liikkeelle, ja hän ehtikin nähdä kirjoitustyön etenevän aivan loppumetreille.

Irma Törnström, Lottaperinneliiton sihteeri vuodesta 1998: Päivi ”Lottien Suomi” –historiaprojektin alkuunpanijana ja toteuttajana

Suomen Lottaperinneliiton puheenjohtajan Päivi Varpasuon määrätietoisella johdolla Suomen Lottaperinneliitto kokosi 1990-luvun lopulla lukuisia taustayhteisöjä edustavan ryhmän, joka perusti laajan Lottien Suomi –tutkimusprojektin tutkimaan Suomen Lotta Svärd –järjestön merkitystä ja historiaa. Päivi kääntyi henkilökohtaisesti opetusministeriön puoleen 11.2.1998 kirjelmällä, jossa toivoi pikaista Lotta Svärd –järjestön historian kirjoittamista, niin kauan kuin vielä voitaisiin haastatella ja käyttää lähteinä elossa olevia lottia. Opetusministeriö ilmoitti pitävänsä hanketta erityisen tärkeänä, ja niinpä hanke alkoi sen ja eräiden rahastojen ja säätiöiden apurahoilla 1999 ja päättyi 2009. Ilman opetusministeriön taloudellista tukea ei projekti olisi koskaan toteutunut. Historiikissa ilmestyi neljä osaa: ensimmäinen Lotta Svärdin synty. Järjestö, armeija, naiseus 1918 – 1928 (Annika Latva-Äijö, 2004), toinen Myytti ja kokemus. Lotta Svärd sodassa (Pia Olsson, 2005), kolmas Kiitetyt ja parjatut. Lotat sotien jälkeen (Tiina Kinnunen, 2006) ja lokakuussa 2009 sarjan neljäs ja viimeinen osa Lotta Svärd. Käytännön isänmaallisuutta. Sen tekivät fil.tri Maritta Pohls ja fil.tri Annika Latva-Äijö. Lottien Suomi –historiaprojektin

valmistumisen myötä Suomen lotat ovat viimeinkin saaneet ansaitsemansa historian, joka kertoo järjestöstä ja sen jäsenistä kattavasti niin rauhan kuin sotienkin aikana. Teossarjassa saa myös yksityinen lotta ja pikkulotta ja ansaitsemansa huomion.

Viimeisen teoksen julkistamistilaisuudessa, mikä pidettiin Kustannusosakeyhtiö Otavan tiloissa, muisteltiin monien alusta saakka mukana olleiden henkilöiden kanssa, miten kaikki alkoi – yhden henkilön, Päivin, unelmasta, ja vihdoin vuonna 2009 se on toteutunut, niin kuin hän toivoi.

Toinen Päivin toivomus oli, että LottaperinNELIITTO voisi käynnistää Kaarisilta-projektin, jonka avulla saataisiin ikääntyneille ja usein yksin jääneille lotille ja pikkulotille omilla kotipaikkakunnillaan virkistys- ja kuntoutustoimintaa. Tämäkin toivomus tai unelma on toteutunut. Kun liitolla on jo 27 paikallista jäsenyhdistystä ja jäseniäkin yli 4.200 (v. 2009), voidaan tätä toimintaa laajentaa. Siihen on saatu vähän ulkopuolista rahoitusta Lotta Svärd Säätiöltä, entiseltä Suomen Naisten Huoltosäätiöltä, ja lisääkin on luvassa. Tiedot eri puolilta Suomea järjestetystä toiminnasta ovat kannustamassa pyrkimykseen saada projekti toteutetuksi ainakin jokaisessa jäsenyhdistyksessämme. Lotat ovat suurelta osin jo niin iäkkäitä, etteivät he halua lähteä laituskuntoutukseen kauas kotoa.

Tunsin Päivin siitä alkaen, kun hän tuli Suomen Kunnallisliiton tiedotuspäälliköksi. Ystävyydeksi tuttavuutemme muovautui aika nopeasti. Kansanedustajavuosina tapaamiset olivat aika harvassa, vaikka osallistuinkin Päivin vaalitöihin. Mutta sitten Päivin palatessa kunnalliselämään Suomen Kuntaliittoon, ystävyys sai taas aikaa. V. 1998 Päivi ehdotti, että lähtisin Suomen LottaperinNELIITON sihteeriksi, ”jotta sinulla olisi mukavaa tekemistä, kun jäät eläkkeelle parin vuoden päästä”. Ja niinhän minä lähdin. Päivillä oli erinomainen johtamistaito. Hän näki kauas eteenpäin mitä meidän tulee tehdä, jotta lottien työ säilyy ja saa arvontaa. Hän rakensi pohjan sille, mistä nyt myöhemmin saamme iloita. Hänen kansaan oli helppo tehdä työtä. Päivi luotti ja Päiviin luotettiin ympäri Suomea.

Sirpa Hertell, Naisjärjestöjen Keskusliiton pääsihteeri 2000-2003: Tahdolla ja tunteella Naisjärjestöjen Keskusliitossa:

Päivin kausi Naisjärjestöjen Keskusliitossa alkoi vuonna 2000, Päivi aloitti puheenjohtajana ja minä pääsihteeri Eija Hiitön viransijaisena. Yhteistyömme Päivin kanssa sujui erinomaisesti ensi hetkestä alkaen. Päivi halusi ohjata vanhan ja arvokkaan naisjärjestön kohti uusia tuulia ja tiesi, mitä tehdä. Aluksi uudistettiin sääntöjä. Järjestön toiminnan tarkoitusta haluttiin kirkastaa ja tarkoituspöytäkirjaksi muotoiltiin ”ihmisoikeuksien, erityisesti naisen aseman ja tasa-arvon edistäminen ottaen huomioon yhteiskunnan, perheen ja yksilön etu.”

Kansainvälinen yhteistyö ja verkostoituminen oli Päiville luontevaa. Helsingissä järjestettiin vuonna 2000 International Council of Womenin (ICW) kokous ja Baltic Sea Women´s conference, joita Päivi puheenjohtajana vieraanvaraisesti emännöi.

Kokeneena poliitikkona Päivi tiesi myös, miten vaalityötä tehdään, ja vuoden 2000 kunnallisvaaleihin käännettiinkin norjankielestä ”Tunnetko tempot”-kirjanen. Kirjasessa kuvaillaan miesten käyttämän vallankäytön viisi tekniikkaa. ”Kirjan sävy on selvästi feministisempi kuin Naisjärjestöjen Keskusliiton maltillinen linja ja myönteisyyden perustuva esiintyminen 1990-luvulla on ollut, eivätkä kaikki siitä pitäneet. Kirjasesta tuli kuitenkin kaupallinen ja tiedotuksellinen menestys. Entistä ärhäkämpää linjaa edusti etenkin uusi puheenjohtaja Päivi Varpasuo”, kuvailee Aura Korppi -Tommola.

NJKL:n 90-vuotisjuhlavuonna järjestön asiantuntijarooli vahvistui entisestään. Liitto sai asiantuntija-aseman sekä tasa-arvoasiainneuvottelukunnassa että tasa-arvolain kehittämistyöryhmässä. Valtion talousarvioon kirjattiin eduskunnassa lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että ennen vuoden 2002 valtiontalousarvioehdotuksen antamista selvitetään naisjärjestöjen valtiontuen vakinaistaminen niin, että järjestöjen toiminta pysyvästi turvataan.” Päivi kirjoitti toimintakertomukseen, että ”juhlavuoden kaikissa eri tapahtumista ja aktiviteeteissa tuli selkeästi esiin, että kuluneina vuosikymmeninä on naisjärjestöjen työssä tarvittu sekä lujaa tahtoa että lämmintä sydäntä. Näitä samoja ominaisuuksia tarvitaan myös tulevana vuosikymmeninä, vaikka olemmekin jo nyt yksi maailman tasa-arvoisimpia maita.”

Vuoden 2002 kesäkuussa Päivi tuli toimistolle tuottuneena. Helsingin Sanomissa oli julkaistu iso uutinen, jossa selvitettiin päivälehtien seksi-ilmoittelua. Helsingin Sanomien päätoimittaja puolusti lehtensä linjaa julkaista seksi-ilmoituksia, koska niille kerran tuntui olevan kysyntää. Siltä istumalta kirjoitimme Päivin kanssa avoimen kirjeen Helsingin Sanomien päätoimittajalle ja tiedotusvälineille. Kirjeessä vedottiin lopettamaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja prostituutioon liittyvä seksi-ilmoittelu lehdessä. Samalla kehoitettiin kaikkia lehden tilaajia lopettamaan heti tilauksensa. Sitten alkoivat puhelimet soida! Päiviä haastateltiin, kannustettiin ja kiitettiin. ”Kuuden päivän päästä Helsingin Sanomat ilmoitti lopettavansa seksi-ilmoittelun. Tätä esimerkkiä seurasi 10 muuta lehteä. Tuloksellinen kampanja osoitti, että naisten joukkovoimalla on merkitystä. Naisten ostokäyttäytyminen saattaa ratkaista monia asioita.”, kirjoitti Päivi toimintakertomuksessa.

Päivin kausi Naisjärjestöjen Keskusliiton puheenjohtajana oli suorastaan hengästyttävä. Naisten laiva houkutteli mukaan risteilylle toista tuhatta naista ja onnistuneita 90-vuotisjuhlaseminaareja järjestettiin useita. Kannanottoja, tiedotteita ja lausuntoja annettiin tiiviiseen tahtiin. Päivin tapa toimia oli innostava ja kannustava. Päivin innostuessa asiasta hän imaisi mukaan niin pääsihteerin kuin koko hallituksenkin. Koskaan Päivi ei epäröinyt tehdä isojakaan päätöksiä, kuten Naisjärjestöjen Keskusliiton huoneiston ostoa, joten vilkas toiminta synnytti pitkälle kantavia tuloksia!

Yhteistyö Päivin kanssa oli valtavan hauskaa. Ihailin Päivin tapaa innostua ja tarttua käsillä olevaan hetkeen epäröimättä. Päivin rehellisellä ja suoralla toimintatavalla suomalaista yhteiskuntaa tehtiin ison askeleen verran tasa-arvoisemmaksi ja tasoitettiin monen naisen tietä myös maailmalla.

Viimeisenä keväänään, auringon paahtaessa keväisessä Helsingissä, Päivi tuli taas kerran toimistolle miettimään kanssani uusia haasteita. Päivi istahti kahvikuppi kädessään työhuoneeseeni, riisui takkinsa - ja heitti tukalaksi kokemansa peruukin työpöydälleni. Päivi oli sinut niin sairautensa kuin täysillä eletyn elämänsäkin kanssa.

Tekstit on julkaistu alunperin Vihti 500-juhlasivustolla.